

cellens, in rebus publicis non minus versatus quam in litteris, regi atque reginae multum commendatus (1), librorum inquisitor atque coactor studiosissimus (2), doctrinae gloria Normannorum sui saeculi princeps. Historiam et aliis commendabat scribendam et ipse scriptis coluit; inter quae primum locum tenet Chronicon Sigeberto additum. Cum enim patriam maxime historiam narrare vellet, ex more mediae aetatis hanc ita universali conjunxit, ut codicem ab episcopo Bellocacensi mutuatus, Eusebium, Hieronymum atque Prosperum inde describeret puros, in Sigeberto nil mutaret, nil omitteret, sed interponeret archiepiscopos Rothomagenses atque Anglorum Normannorumque historiam, omnia petita ex Annalibus Rothomagensibus, Beccensibus atque Montis S. Michaelis, Guillelmo Pictavensi, Guillelmo Gemmeticensi, Henrico Huntingdonensi. Scripta Roberti haec sunt: Historia Henrici I seu liber octavus Guillelmi Gemmeticensis, inter a. 1135-1150. — Continuatio Sigeberti, incepta a. 1150. — Epistola ad Gervasium, inter a. 1150-1154, edita a Dachery, post Guiberti opp. p. 715. — De immutatione ordinis monachorum in Normannia, a. 1154, apud Dachery, p. 811. — Annales Montis S. Michaelis ab an. 1154 ad 1159 ipsius manu inserti chartulario monasterii, nunc in bibl. publ. Abrincensi, n. 80. — Prologus in Augustini Florum, apud Dachery, p. 716. — Prologus in Plinium ab ipso correctum, qui liber ante duo saecula ad San-Germanenses missus, nunc erit in bibliotheca regia Parisiensi. — Epistola ad abbatem Beccensem a. 1182, apud Bouquet, XVIII, 353. — Quae praeter haec ei tribuuntur, testimoniis carent. Quod catalogus abbatum a. 1643 confectus, apud Dachery opp. Lanfranci p. 351 dicit: *Robertum 154 volumina edidisse atque turris sub ruinis et inpluvio putruisse refert Historia S. Michaelis*, in hoc errorem inesse apparet; libri isti 154 non sunt, quos ipse conscripsit, sed quos collegit.

(1) Adeo, ut eorum filiam Alienoram de fonte susciperet a. 1161, et custodia Pontis-Ursonis muneraretur a. 1162. Jam antea idem rex Henricus II ad eum venerat in Montem a. 1156, et iterum cum Ludovico VII, biennio post. Alexander quoque papa eum Turonos vocavit ad concilium a. 1163; quo finito, Robertus Romam profectus est, indeque redux, Angliam adiit. — De vita Roberti cf. ipsum

in Chronico passim inde ab a. 1154; Labb. Bibl. ms. I, 348; Galliam Christ. XI, 520; unde sua hauserunt *Hist. litt.* XIV, 363; Bouq. XIII, praef. 50; Hirsch, p. 387. Quae Fabricius dicit, fere omnia falsa sunt.

(2) Ut eum Henricus Huntingdonensis vocat. Inter alia Plinium in Normanniam primus advexit

ROBERTI DE TORINNEIO

LIBER

DE GESTIS HENRICI I REGIS ANGLORUM.

(Est liber octavus Historiae Willelmi Gemmeticensis. Vide *Patrologiae* t. CXLIX, col. 879.)

ROBERTI DE TORINNEIO

CONTINUATIO SIGEBERTI.

(Vide *Patrologiae* t. CLX, col. 423.)

ROBERTI EPISTOLA

AD GERVASIUM PRIOREM S. SERENICI.

(Opp. Guiberti Norig., p. 713.)

Charissimo in Christo fratri GERVASIO, priori S. A Serenici, frater ROBERTUS ultimus monachorum Becci, salutem et obsequium.

Quoniam audio te a negotiis saecularibus seriatum, et otio religioso occupatum, supplico dilectioni tuae, quatenus ad ea quae in Normannorum provincia evenerunt post excessum nobilissimi regis Anglorum, et ducis Normannorum Henrici,

usque ad mortem illustris ducis Normannorum, et comitis Andegavensium Gaufridi describenda accingaris. Hoc enim ad augmentum famae tuae proficiet, et gratiosum me tibi, et remunerationis debitorem efficiet; et quod his omnibus majus est, novi ducis favorem non modicum forsitan acquirat. Si autem ad hoc opus manum miseris, volo ut hoc ordine illud exsequaris.

In primis omnium comitum Andegavensium, scilicet ab Ingelgerio usque ad ipsum Gaufridum, breviter, et quasi recapitulando, enumeres nomina, genealogias, successiones, et quot annis quisque eorum comitatu præfuit, et quæ præclara gesta memorie annalium digna, sive in spiritualibus, sive in secularibus rebus exercuit; sub quo etiam rege Francorum primum comitem Ingelgerium Andegavenses habuerunt. Cum autem veneris ad Fulconem patrem Gaufridi, quia uxor ejus fuit filia Eliæ comitis Cenomannorum, hac de causa volo ut sicut epilogum fecisti de omnibus comitibus Andegavensium, ita facias et de omnibus comitibus Cenomannensium, et omnia observes in illis, quæ superius observanda prætaxavi in istis. Hæc autem omnia libentius per memetipsum quoquomodo expedirem,

si otium, facultas, copia chronacorum ad illos duos comitatus pertinentium, æque mihi ut tibi suppediarent.

Et quoniam de singulis ducibus Normannorum a Rollone usque ad Henricum nobilissimum regem Anglorum, et ducem Normannorum, singuli libri apud nos retinent, dignum judicavi res gestas illius summam describendo, historiis antecedentium ducum superadungere, ne magnitudo illius silentio premeretur, qui et in vita sua multis profuit factis, et post mortem suam, si imitari dignentur, proficiet exemplo. Cui operi propter continuationem temporum, illud quod a te postulo, continuari volo, quatenus ea quæ in temporibus nostris in nostra provincia gesta sunt, ad notitiam futurorum per scripturam transmittamus. Vale.

EJUSDEM EPISTOLA

AD ROGERIUM ABBATEM BECCENSEM.

(Vide *Patrologia* tom. CLX, col. 34, not. 132.)

ROBERTI DE TORINNEIO

TRACTATUS

DE IMMUTATIONE ORDINIS MONACHORUM.

(Opp. Guiberti Novig., p. 811.)

CAP. I. De origine Cisterciensium.

1. Libet in præsentem demonstrare qualiter et a quibus antiqua consuetudo victus et habitus monachorum immutata sit.

In Burgundia est locus qui dicitur Molismus (5). Ibi tempore Philippi regis Francorum, Robertus abbas cœnobium condidit, et magnæ religionis discipulos aggregavit: post aliquot annos Regulam sancti Benedicti perscrutatus ad litteram, voluit persuadere discipulis suis ut labore manuum viverent, decimas et oblationes clericis qui diocesi deservirent, relinquerent; femoralibus, staminibus, pellicibusque abstinerent. At illi econtra nitentes consuetudinibus quæ in occidui orbis monasteriis observantur, quas constat esse institutas a beato Mauro discipulo sancti Benedicti, et a beato Columbano, et. ut ad modernos veniam, a sancto Odone abbate Cluniaconsi, dicebant se ab eis non recedere.

(5) *Molesme.*

B Hæc Robertus audiens, et in sua sententia permanens, recessit ab eis cum viginti et uno sibi assentientibus, diuque locum quæsit idoneum sibi suisque sodalibus, qui decreverant Regulam sancti Benedicti, sicut Judæi legem Moysi, ad litteram penitus observare.

2. Tandem Odo filius Henrici, Burgundiæ dux, illis compassus, prædium eis in loco qui dicitur Cistercius (4), in episcopatu Cabillonensi, largitus est: ibi Robertus abbas cum electis fratribus aliquandiu habitavit, Deoque donante in brevi plerisque æmulatores districtæ religionis, quam in illo eremo arripuerat, et suæ sanctitatis habere promeruit.

Cumque Molismenses per aliquot tempus pastore carerent, viroque Dei virtutibus famoso discedente, despicabiliores erga vicinos et notos fierent, Urbanum papam supplices adierunt, eique prorsus enodata serie rerum, quas superius retuli, consilium

(4) *Cîteaux.*